

BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER KONYA KÜMELENME ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

**10-11 MAYIS 2022
KONYA**

ÇALIŞTAY SONUÇ BİLDİRGESİ

İttri ve Tıbbi Bitkiler ile Boya Bitkileri Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında gelinen güzel aşama değerlendirilerek, tıbbi ve aromatik bitkilerin üretildiği alanlarda kümelenme çalışmalarının başlatılması üreticinin pazarlama, girdi, teknoloji ve bilgi ihtiyacının hızlı şekilde giderilmesi, mamul madde üreten işletmelerin hammaddeyi yurt içinden temin etmeleri ve tarımsal üretimde katma değer artışının sağlanması için kümelenme konusunda pilot uygulamanın başlatıldığı Konya ilinde sektörün paydaşları bir araya gelinerek kümelenme stratejisi ile ilgili ön etki analizinin yapıldığı "Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Kümelenme Eğitimi ve Çalıştay" 10-11 Mayıs tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen çalışmalar sonucunda sektörün ülkemizde ve özellikle Konya'da; Farkındalık, Edinme, Benimseme ve Sahiplenme aşamalarının tamamlandığı görülmüştür. Tıbbi ve aromatik bitkiler konusunda Konya'da oluşan bireysel dönüşümün (düşünce) 2022 yılında yapılacak bu ve benzeri çalıştaylarla Kurumsal dönüşüm (plan/yönetim) ve orta vadede ise Toplumsal dönüşüm (yeni yönetim anlayışı/yönetişim) şeklinde geleceğe bakmak aşamalarına taşınacağı gözlemlenmiştir.

Kümelenme eğitimi ve çalıştayına Konya Valisi Sayın Vahdettin ÖZKAN, Bitkisel Üretim Genel Müdürü Sayın Dr. Mehmet HASDEMİR, Konya İl Tarım ve Orman Müdürü Sayın Ali ERGİN, Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı Sayın Dr. Veyis YURTKULLU, DSİ 4. Bölge Müdürü Sayın Mehmet EKİNCİ, Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Sayın Ercan USLU, Fırat Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Kenan PEKER, Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Zeki BAYRAMOĞLU, Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürü Sayın Dr. Fatih ÖZDEMİR, Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Sayın Prof. Dr. Yüksel KAN, Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Sayın Prof. Dr. Mustafa Atilla ARICIOĞLU, TÜBİTAK –TÜSSİDE Baş uzman Araştırmacı Sayın Barış ÇARIKÇI, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör temsilcileri, üretici örgütleri ve üreticilerden toplamda 124 kişinin katılımı sağlanmıştır.

Tıbbi ve aromatik bitkilerde kümelenme çalışmalarının yürütüleceği Konya'da çalıştay öncesinde yapılan eğitim programı ile TÜBİTAK Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü (TÜSSİDE) 'nden Barış ÇARIKÇI tarafından kümeleme kavramı, kümeleme, iyi uygulama örnekleri, kümeleme yol haritası ve ihtiyaç analizi ile küme yönetişimi konularında eğitim verilmiştir. Fırat Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Kenan PEKER ülkemizde Tıbbi ve Aromatik Bitki işletmelerinin Tipoloji Simülasyonları, Endüstriyel Simbiyozim ve Kesintisiz Inovasyon Yönetimi konusunda, Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yüksel KAN Neden Kümelenmeliyiz? konusunda ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mustafa Atilla ARICIOĞLU Ülkemizde ve Konya'da daha önceden sanayi sektöründe yürütülmüş olan kümelenme çalışmalarının özellikleri ve şimdiki durumları hakkında yaptıkları sunumlardan sonra ön etki analizi ile ilgili çalışmalara geçilmiştir.

ÇALIŞTAYDA YAPILAN ÖN ETKİ ANALİZİ DEĞERLENDİRMELERİ

Çalıştay Fırat Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Kenan PEKER'in moderatörlüğünde Prof. Dr. Atilla ARICIOĞLU, Prof. Dr. Ayşe Saide ŞAHİN, Prof. Dr. Yavuz Bağcı ve Dr. Öğretim Üyesi Mithat Direk den oluşan ekiple tıbbi ve aromatik bitkiler sektör paydaşlarının katılımlarıyla kümelenmeyi 5N+3K+4E (Ne, Nerede, Ne zaman, Nasıl, Niçin + Kim veya Kimlerle, Kaynaklar ne olmalıdır ki Kalkınma olsun + Eğitim, Ekonomi, Ekoloji, Etik etkiler) analitik süreç yönetimi yaklaşımıyla tartışarak kümelemenin ön etki analizinde öngörüler belirtmişlerdir. Bu çalışmada;

1- Tıbbi ve aromatik bitkilerde küme ve kümelenme NE demektir? sorusunu sektör paydaşı katılımcılar;

"İşbirliği, Çeşit, Sinerji, Organizasyon, Ortak Strateji, Güven, Biz, Rekabet, Vizyon, Çalışma, İhracat, Dayanışma, Planlama, Beraberlik, Verimlilik, Odaklanma, Pazar, Etkinlik, Tamamlayıcılık, Girişimcilik, Meşveret, İstişare, Saygı, Sosyal, Sermaye, Teknoloji, Maliyet, İnovasyon, Teşvik, Sanal, Markalaşma, Hareket, Revizyon, Değer, Motivasyon, Standartlaşma, Empati, Grup, Reklam, Sürdürülebilirlik, Tedavi, Tecrübe, Know-how, Simboyizm, Endüstri, Paylaşım, Dinamizm, Ar-Ge, İmkan, Kardeşlik, Döngü, Güç, Sıfır Atık, Geri Dönüşüm, Yenilik, Politika, Denge, Ahilik, Bilgi, Yatırım, Zaman" şeklinde çağrışım yapan kavramlarla ifade etmişlerdir.

2- Tıbbi ve aromatik bitkiler kümesi coğrafi alan olarak NEREYİ kapsamalı? sorusunu sektör paydaşı katılımcılar;

"KOP sınırları, Konya modeli ile başlanmalı ve diğer iller dahil edilmeli, Konya Büyükşehir Belediyesi İl sınırları, 31 farklı ilçede alt kümeler şeklinde Konya il sınırları, Ülkesel Planlama Ayağı göz ardı edilmemeli, Konya da başlayıp sonra başka yerlere yayılması gerektiği" şeklindeki ifadelerle başlangıçta sadece Konya il sınırlarıyla sınırlandırılmasının uygun olacağını belirtmişlerdir.

3- Tıbbi ve aromatik bitkiler kümesi NE ZAMAN kurulmalı? sorusunu sektör paydaşı katılımcılar; "Hemen" olması gerektiği şeklinde fikir beyan etmişlerdir.

4- Tıbbi ve aromatik bitkiler kümesi NASIL kurulmalı? Sorusunu sektör paydaşı katılımcılar;

"Ülkemizde otomobil sektöründe olduğu gibi Ortak Girişim şeklinde Üreticiler-Makine İmalatçıları- İşleyiciler-Çiftçi organizasyonları, Yurt içi ve Yurt dışı İşbirlikleri şeklinde bir çatı kurumun koordinasyonunda (Valilik koordinasyonunda, Tarım ve Orman İl Müdürlüğü'nün koordinasyonunda, KOP İdaresi Koordinasyonunda, Konya Büyükşehir Belediyesi Koordinasyonunda, Üniversitelerden birinin koordinasyonunda). Üniversiteler, Belediyeler, Kamu, Sivil Toplum, Sanayiciler, Pazarlamacılar, ÜNİKOP, Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri işbirliğinde dernek statüsünde sözleşmeli üretim yaparak. Tüm paydaşların katılabilecekleri bir dernek statüsünde Yönetim Kurulu oluşturup onların seçtiği küme sözcüsü" şeklinde öneriler sunmuşlardır.

5- Tıbbi ve aromatik bitkiler kümesi NİÇİN kurulmalı? sorusuna sektör paydaşı katılımcılar;

"TKDK paketleme ve işleme tesisi, Uygun ürünler için sözleşmeli yetiştiricilik, alım garantisi, Bakanlık alım garantisi veren Belediyelerin işbirliği, yüksek potansiyelin değerlendirilmesi, büyüyen sektör var, Pazar var, pay almamız gerekiyor " şeklinde cevaplar verilmiştir.

Kümeleme Kim veya Kimler tarafından oluşturulmalıdır? sorunu sektör paydaşı katılımcılar;

Konya ilinde mevcut, üretim, makine, insan kaynakları ve organizasyon deneyimlerinden oluşan mevcut potansiyelin Valilik koordinasyonunda ilgili Kamu Kurumları, Üniversiteler, Belediyeler, kalkınma Ajansı, ÜNİKOP (KOP Bölgesi Üniversiteler Birliği Avrupa Staj ve Eğitim Konsorsiyumu), Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri, Ziraat odaları, Eczacılar Odası, Ticaret Odaları, Ticaret Borsası, konu ile ilgili sivil toplum kuruluşları, dernekler KOP İdaresi, baharat toptancıları, toplayıcılar, organik ürün üreticileri, tıbbi ve aromatik bitkiler üreticilerini ortak bir çatı altında toplayan bir çatı oluşturulmasının gerektiği şeklinde ifade edilmiştir.

Kümelemenin Kaynakları neler olmalıdır? sorusunu sektör paydaşı katılımcılar;

- Kümeleme projesi ile başlanarak başlangıçta %100 Kamu finansmanı şeklinde yürütülmesi ve 3-5 yılın sonunda %25 kümenin öz finansmanı ile devam edilmesi

Kümelemenin Kaynakları neler olmalıdır ki kalkınma olsun? sorusunu sektör paydaşı katılımcılar;

- Marjinal araziler, göçmenler dahil kadın işgücü, hibelerle alınacak alet-ekipman-malzemeler, bilgi-bilim-teknoloji ile ortaya konulacak inovasyonlar sonucu katma değeri yüksek tıbbi ve aromatik bitkilerden elde edilecek özgün ürünler. Özellikle tıbbi aromatik bitkilerden elde edilecek baharatlar, gıda, kozmetik, vitamin, biyogaz ve bitki besleme elementleri şeklindeki döngüde kesintisiz inovasyonlar için üniversitelerin, araştırma enstitülerinin, özel sektörün ve sanayicilerin işbirliğinde ortaya konulacak inovasyonların gelirleri. Kamu, Üniversitelerin, Özel Sektör ve Sivil Toplum Kuruluşlarının araştırma altyapıları. Örneğin, Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü, Toprak Su Çölleşme İle Mücadele Araştırma Enstitüsü, Orman Müdürlüğü, Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Endemik ve Tıbbi Bitkiler Eğitim ve Araştırma Çiftliği, Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıbbi ve Kozmetik Bitkiler Uygulama ve Araştırma Merkezi, Selçuk Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Stratejik Ürünler geliştirme, Uygulama ve Araştırma Merkezi (SARGEM), İleri Tarım Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (İTUAM), Karatay Üniversitesi Akıllı Teknolojiler Merkezi (AKİTEK) kurum ve kuruluşların laboratuvar ve araştırma altyapıları,

Kümelemenin kaynakları ile ortaya konulacak kalkınmanın bileşenleri neler olacaktır? sorusunu sektör paydaşı katılımcılar;

- Sektörün yetiştiricilik, işleme, Ar-Ge konularında yetişmiş eleman ihtiyacının karşılanması ve mevcuttaki insan kaynaklarının geliştirilmesi şeklinde eğitim katkısı, yetiştiricilik ve işlemedeki maliyetlerin azaltılması, gelir artışı, Pazar, fiyatlar, vs. konulardaki ekonomik katkısı, iklim ve çevrenin korunması özellikle karbon emisyonları konusundaki Ekolojik katkısı, sektördeki paydaşların mevzuat, standardizasyon, politikalar konusundaki Etik katkısı belirtilmiştir. Özellikle suların korunması için dahi olsa tıbbi ve aromatik bitkilerin yaygınlaştırılması şeklinde cevaplar vermiştir.

Tıbbi ve Aromatik Bitkilerde kümelemenin sağlayacağı etkiler katılımcılar tarafından kısaca Eğitim, Ekonomi, Ekoloji ve Etik başlıkları altında öngörüler şeklinde kapsamlı olarak ortaya konulmuştur.

Kümelenme faaliyetlerinde;

- Eğitim, Fuar, Yurtdışı gezi, vs. sektörel olarak düzenlenmesi,
- Finansman sağlamak için proje çalışmalarının yapılması,
- Tıbbi ve aromatik bitkilerde katma değer zincirinin oluşturulması için eksik aktörlerin tamamlanması,
- Ürünleri işlemeye yönelik tesislerin kurulması,
- Ar-Ge ve Ür-Ge çalışmalarının eş zamanlı olarak yürütülmesi için işbirliklerinin ve altyapıların kullanımlarının paydaşların kullanımına açılması,
- Tıbbi bitkilerin üretiminde ve işlenmesinde mevcut kısıtların giderilmesine yönelik olarak makine, alet ve ekipman geliştirilmesi için çalışmalar yapılması,
- Pazarlama çalışmaları için TANITIM projesi, Anlama, Anlamlandırma ve Değer Katma aşamalarının hayata geçirilmesi için Dijital Pazarlama İletişimi projesi,
- Dijital Pazarlama Tasarımı ve Dijital Pazarlama Simülasyon çalışmalarının yapılması ve Dijital Pazarlama İletişimi (Dijital Köyler Projesi) ile sektörün her basamağındaki paydaşların kendi aralarında örgütlenmesi için çalışmaların yürütülmesi,
- Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin yetiştiriciliği için Konya'nın 5 Agro Ekolojik Bölgesine Göre Mekansal Yönetim ve Mekansal Planlamaların Valilik, Belediye, Üniversiteler ve Sivil Toplum Kuruluşları, vb. tarafından gerçekleştirilmesi,
- Sektörün ekonomik yapının gelişmesi için sağlık kısmı ile talep oluşturulması konusunun araştırılması ve çalışılması hususlarında görüş birliğine varılmıştır.

SONUÇ OLARAK;

Çalışma grubunda biyoçeşitliliğin fazla olduğu, kümelenmenin gerekliliği için fikir birliğinin olduğu Konya ilinde kümeleme çalışmasının başlatılması için koşulların uygun olduğu ve etkilerinin büyük olacağı öngörülerini ortaya konulmuştur. Kümelenme çalışmaları kapsamında;

1. İnsan kaynakları yönetimi,
2. Pazarlama yönetimi,
3. Stratejik Yönetim,
4. Muhasebe,
5. Finansal Yönetim,
6. Üretim Yönetimi ve Operasyon,
7. Örgütlenme şeklindeki işletmecilik fonksiyonlarının etkinliklerinin ve sektörün çarpan-çoğaltan etkileri ile hızlandırıcı etkilerinin çok yüksek olacağı belirlenmiştir. Özellikle işletme tiplerinin, endüstriyel simboizm ve kesintisiz inovasyon süreç yönetimiyle tıbbi aromatik bitkilerdeki bir bitkinin yaklaşık 440-600 sektördeki etkileri belirtilmiştir.

Ülkemizin biyoçeşitlilik potansiyeli ile ilgili ortaya konulmuş türler yanında henüz keşfedilmemiş tür zenginliği vurgulanmış ürün konseylerinin kurulması şeklindeki bakanlık politikalarının yaygınlaştırılarak zamanla Tıbbi ve Aromatik Bitkilerde de ürün konseyi kurulması yönünde fikirler beyan edilmiştir.

Konya'da mevcut suyun korunması şeklindeki bileşenlerini de kapsayan ve günümüzde çok önemli sorun olarak ortaya çıkan iklim değişikliği etkisinin azaltılması, adaptasyon, esneklik konularında Tıbbi ve Aromatik Bitkiler sektörüne önem verilmesinin özellikle kırsal sürdürülebilirlik açısından çok önemli olduğu dikkate alınarak uluslararası işbirliğini sağlayacak şekilde eylem planları hazırlanması ve uygulanması şeklindeki yaygın etki öngörülmüştür. Bu şekilde hazırlanacak bir eylem planının Tıbbi ve Aromatik Bitkiler (TAB) sektöründe kapasite oluşturulması yanında uluslararası rekabetin sağlanması için etkili olacağı şeklinde ön etki olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca ülkemiz tarımı için çok büyük potansiyel arz eden ve hatta tarımın başkenti Konya ilinde iklim ve çevre koşulları, ulaşım imkanları, gelişmiş düzeyi, gibi özellikleri dikkate alınarak özellikle tarım teknolojilerinin uygulamaları ve geliştirilmesi kapsamında tıbbi ve aromatik bitkilere önem verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bu kapsamda tarım, hayvancılık, orman, su ürünleri, tıbbi ve aromatik bitkiler gibi sektörlerin öncelikle tarım teknolojilerinin uygulamaları ve geliştirilmesi, endüstriyel simboyzm şeklindeki biyo endüstriler ve sıfır atık döngüsel ekonomi sürecinde sevk ve organizasyon için marjinal araziler üzerinde çalışılması önerilmiştir.

İnsanlık tarihinde bugüne kadar ortaya konulmuş olan Tarım Devrimi, Sanayi Devrimi, Elektrik-Elektronik Devrimi, Endüstri 4.0 ve Toplum 5.0 devrimleri dikkate alındığında; Endüstri 4.0 çağına uygun dijitalleşmeyi önceleyen T-TOSTE (Teknoloji, Tarım-Tıbbi ve Aromatik Bitkiler, Orman, Su Ürünleri-Sağlık-Spor, Turizm, Ekoloji-Etik) modelinin Optimizasyon + Otomasyon + Objelerin interneti bileşenleriyle marjinal araziler için Konya pilot uygulanmasıyla başlatılmasının tarımsal kaynaklı yeni devrimler ortaya koyacağı, böyle bir proje ile tarihte insanların avcılık ve toplayıcılık döneminde vahşice devam etmekte olan gıda arayışlarının açlık dürtüsüyle savaflara dönüşmesine "dur" diyen ve insanlık tarihinde adeta bir dönüm noktası olan "tarımın keşfi" gibi yeni keşiflerin yapılacağı öngörüsü paylaşılmıştır.

Yüzyılların tarım kültürü ile yetişmiş TAB paydaşlarının "ilim kainatta vardır ve sadece keşfedilmeyi bekler" esasında yürütecekleri ortak Ar-Ge ler ile iyi, doğru ve güzel çıktılar ortaya konulacağı öngörülmüştür. Ar-Ge öncelikleri; kesintisiz inovasyon için proses geliştirme, tasarım ve tedarik zincirinin geliştirilmesi şeklinde tıbbi ve aromatik sektörünün biyolojik döngü ve teknolojik döngüsünün sağlanması şeklinde planlanması gerektiği belirtilmiştir.

Bu çerçevede insan kaynaklarının çok daha faydalı olacak şekilde insan kıymetlerine dönüştürülmesi, Devlet imkanlarına erişilebilirliğin artırılması, tıbbi ve aromatik bitkilerde üretim politikalarının belirlenmesi, Konya iline özgün yöntemlerin modellenmesi, tarımsal üretimde kesintisiz inovasyonun başlatılması, endüstriyel karşılıklı besleme sistemlerinin geliştirilmesi ve döngüsel ekonominin oluşturulması için kümelemenin yapılmasına tüm katılımcılar da katılım sağlayacaklarını beyan etmişlerdir.

Konya TAB sektörü kümeleme süresinin yürütülmesi için paydaş kümeleri temsilden 19 kişiden oluşan ve her biri için ayrı ayrı oylama yapılarak hepsinin oybirliği ile seçildiği bir temsilci grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubunun iletişimi Konya Tarım ve Orman İl Müdürlüğü olacak şekilde e-mail ile iletişim ve sözkonusu çalışmaları yapmak adına Valilik Olur'u ile görevlendirilme sonrasında en kısa zamanda ilk toplantının yaparak çalışmalara başlamasına karar verilmiştir.

Konya'da her türlü şartlarda tıbbi aromatik bitki tarımını yapacak çiftçi üreticilerimizin varlığı, Üniversiteler ve Araştırma Enstitülerindeki araştırma altyapısı ve yetişmiş insan kaynakları, hemen her seviyede sözü dinlenen sivil toplum temsilcilerinin varlığı, sektörün uluslararası rekabeti için belki de en önemlisi her türlü destek olacak güçlü bir ülkemizin varlığı dikkate alındığında birlikte çalışma ile başlayacak kümeleme sürecinin döngüsel ekonomi anlayışıyla ülkemiz genelindeki tedarik zinciri yönetimiyle ekonomik-sosyal ve çevresel (iklim dahil) bileşenlerde faydalı olacağı sonucuna varılmıştır.

Ülkemizde yerli otomobil üretilmesi benzeri Kamu- Özel Sektör- Sivil oluşum şeklindeki Ortak Girişim Kümelemesinin;

1. TAB sektörü için İş Ortamının İyileştirilmesi,
2. TAB İşletmelerinin Kapasitelerinin Artırılması ve Girişimciliğin Teşvik edilmesi,
3. Teknik Yardım konularında odaklanması önerilmiştir.

Bu kapsamda kümelene çalışmalarında bir üst yapı oluşturularak kısa orta ve uzun süreli bir eylem planı hazırlanması ve bu yapının girişimleri ile;

- Uluslararası bilimsel etkinlikler düzenlenmesi (veri tabanı, veri tabanı, büyük veri),
- TAB sanayi altyapısının geliştirilmesi,
- Finansal araçların oluşturulması ve geliştirilmesi (Mal, Para, Sermaye, Borsa),
- Ar-Ge, İnovasyon,
- Teknoloji ve Bilgi Toplumu Altyapısının Geliştirilmesi,
- Özel sektörün üniversiteler ve yerel yönetimler ile sivil toplum işbirliğinde Agro-Parklar (tarım teknoparkları) kurmaları,
- Pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi,
- Girişimciliğin teşvik edilmesi,
- İşletmelere temel bilgi, danışmanlık ve yatırım desteği sağlanması,
- Sanayi sektörleri arasında işbirliğinin güçlendirilmesi,
- Sınıflandırma, paketleme, depoculuk alanında platform, komiteler, enstitü kurarak kapasitelerin geliştirilmesi,
- Yıllık operasyonel programlar hazırlanma, yönetimi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi,
- Dijital çağa uygun tanıtım ve halkla ilişkiler faaliyetlerinin yürütülmesi öngörülmüştür.

